

HERBESTEMMING (PAROCHIE)KERKEN

Het begin van een maatschappelijk leertraject.

Inhoud lezing

1. Het landschap
2. Herbestemmen = herbestemmen
3. Maar toch ...
4. Onze ervaringen
5. Vaststellingen en aanbevelingen

1. Het landschap

Het landschap: aantallen (5/02/2020)

	Parochiekerken	Alle religieus erfgoed	Al het erfgoed	Hoeves	Kastelen
Inventaris	1.726	5.123	86.352	7.732	1.282
Beschermd als monument	734	1.267	11.407	416	378

- ▶ 43 % van de geïnventariseerde parochiekerken is beschermd
- ▶ 29 % van de geïnventariseerde kastelen is beschermd
- ▶ 5 % van de geïnventariseerde hoeves is beschermd
- ▶ 6 % van alle beschermde monumenten zijn parochiekerken

Het landschap: budgetten 2015-2019 (*)

- Premies

	Alle erfgoed	Parochiekerken	%
Herbestemmings-onderzoek	1.469.853 €	712.887 €	48 %
Erfgoedpremies	407.267.922 €	114.823.628 €	28 %

- Subsidie aan partner:
CRCK/PARCUM: 225.000 €/jaar

Vanaf 2020 gaan wij verder
onder een nieuwe naam

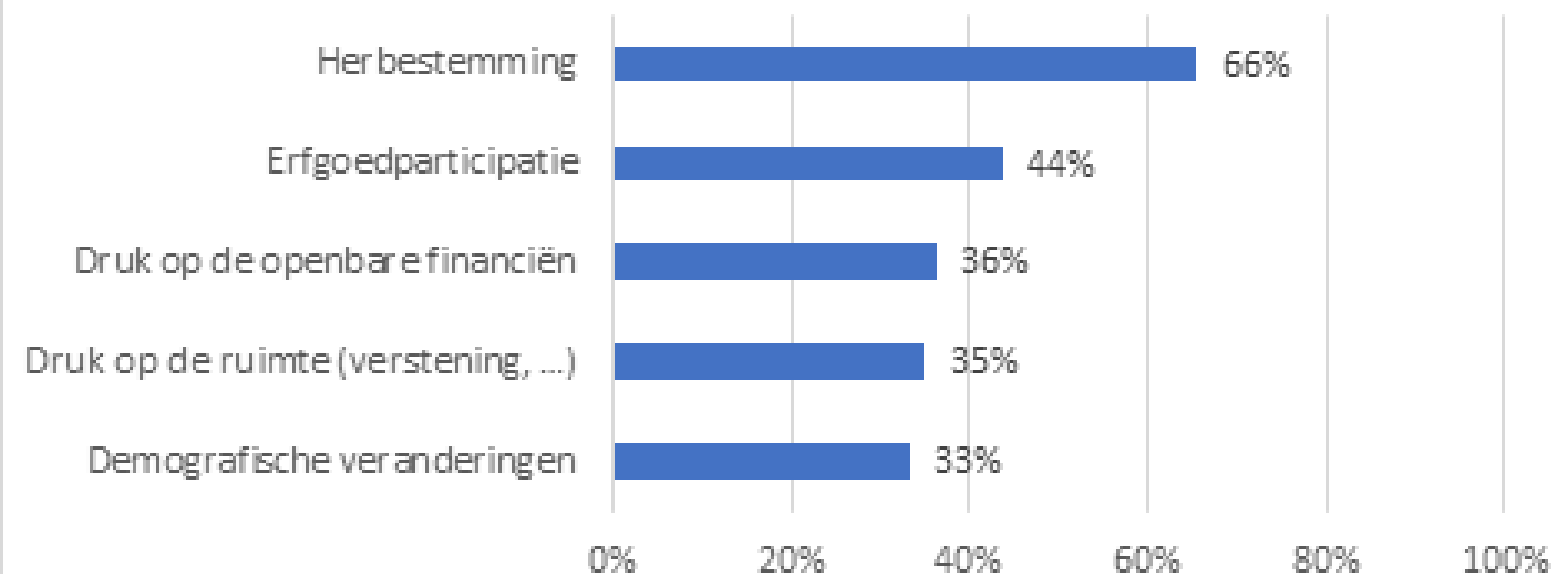
PARCUM

Het landschap: Onderzoek agentschap

Toekomstverkenning

Aan welke thema's moet het onroerenderfgoedbeleid de komende 15 jaar (tot 2030) aandacht besteden? (top 5)

Draagvlakonderzoek

- ▶ 65% vindt behoud religieuze gebouwen (heel) belangrijk (Plaats 8 in Top Tien)
- ▶ 66% vindt het belangrijk mee te kunnen denken over wat er gebeurt met leegstand of verwaarloosd erfgoed

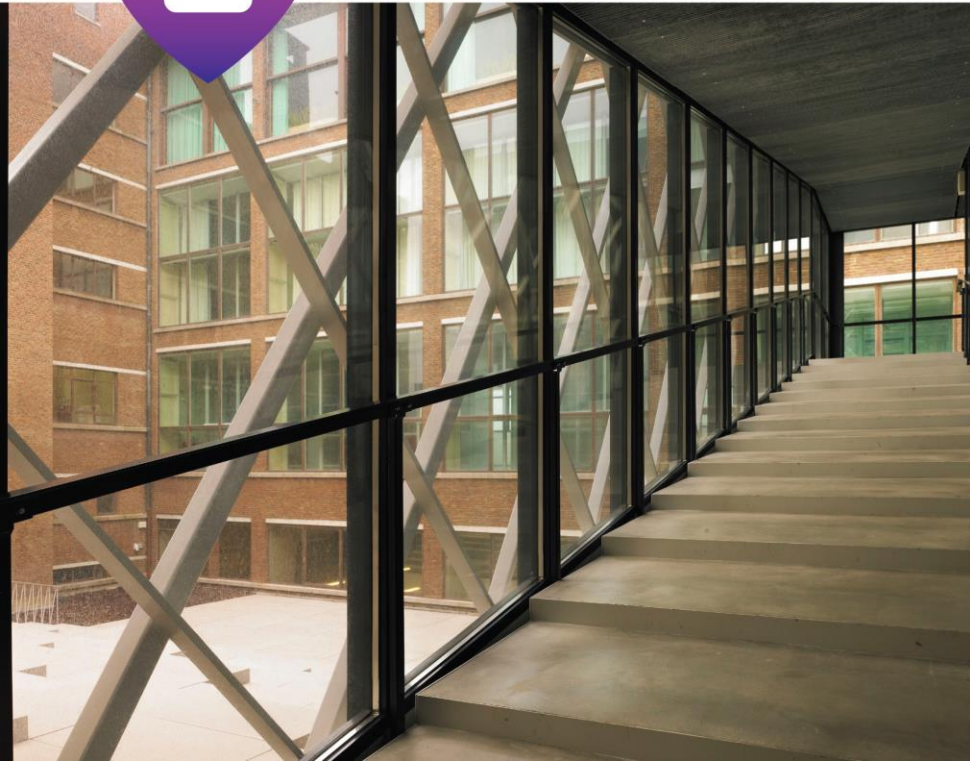

2. Herbestemmen = herbestemmen

EERST ONDERZOEKEN, DAN HERBESTEMMEN

EEN HERBESTEMMINGSONDERZOEK, HOE DOE JE DAT?

Nathalie Van Roy & Sara Vermeulen

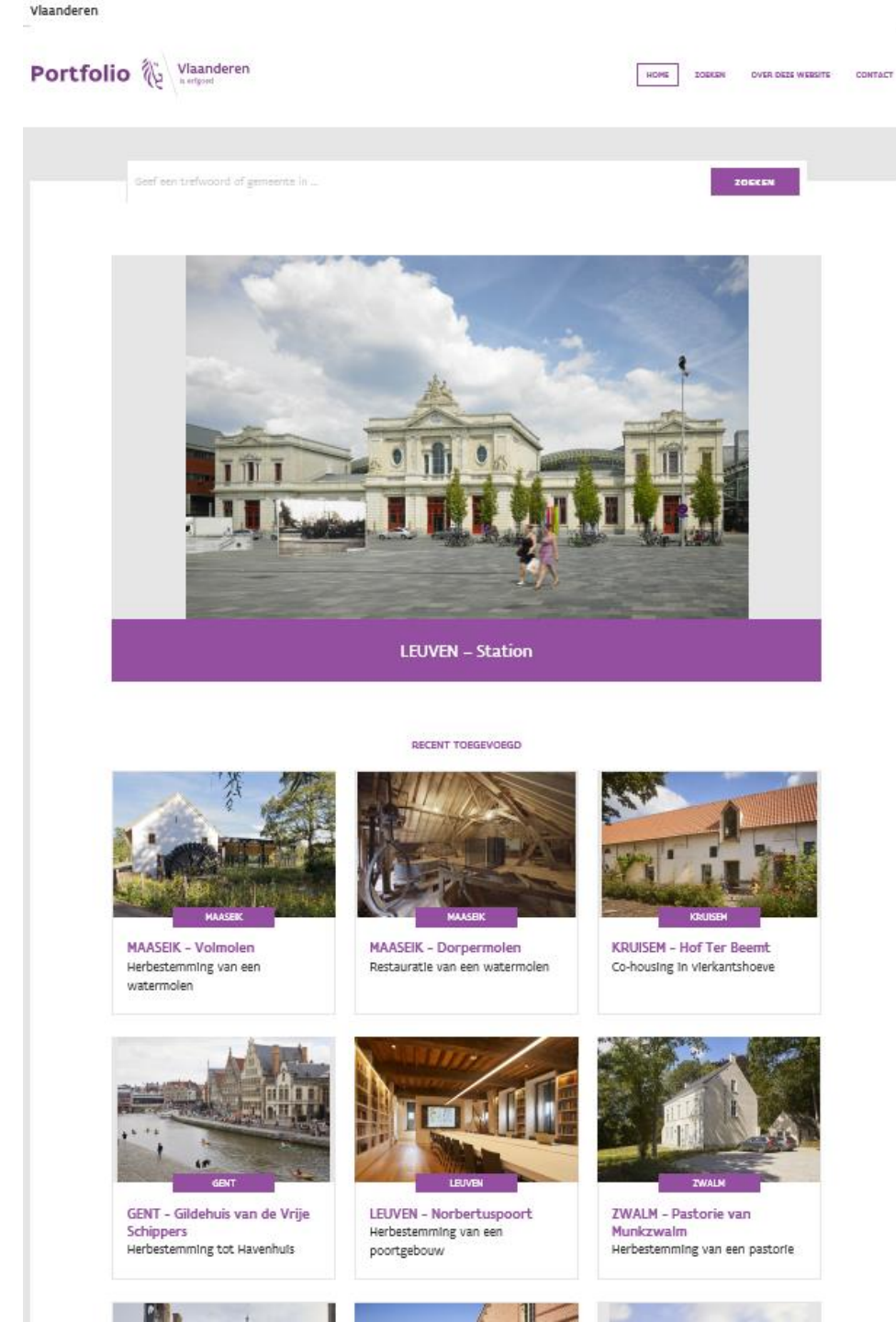
Intern standpunt herbestemmen

Het agentschap Onroerend Erfgoed kiest ervoor om:

- **Creatief** te zoeken naar **oplossingen** zodat de doelstelling 'behoud van erfgoedwaarden' optimaal samengaat met gebruik, hergebruik of herbestemming.
- De focus ligt daarbij op het afleesbaar houden van de **erfgoedwaarden** en het **maatschappelijk draagvlak** voor het gebruik van onroerend erfgoed, ongeacht of dit oorspronkelijk gebruik, hergebruik of herbestemming is.
- Er **niet a** priori van uit te gaan dat ingrepen aan een beschermd gebouw **omkeerbaar moeten** zijn.

Herbestemmen (kerken): onze rol

- ▶ **Erfgoedwaarden** 'bewaken'
- ▶ Mee denken met ontwikkelaar, eigenaar, architect, ... : **oplossingen zoeken**
- ▶ **Werf** begeleiden
- ▶ **Premiedossier** evalueren en voorbereiden voor beslissing
- ▶ **Best practices** aanbieden (Portfolio)

3. Maar toch ...

Parochiekerken

- ▶ Zeer emotioneel: ligt heel gevoelig
- ▶ Specifiek
 - Omgeving
 - Cultuurgoeederen
 - Kerkhof
 - Omvang/complexiteit
 - Indeling
 - 'Relationele' waarde
- ▶ Financiële draagkracht

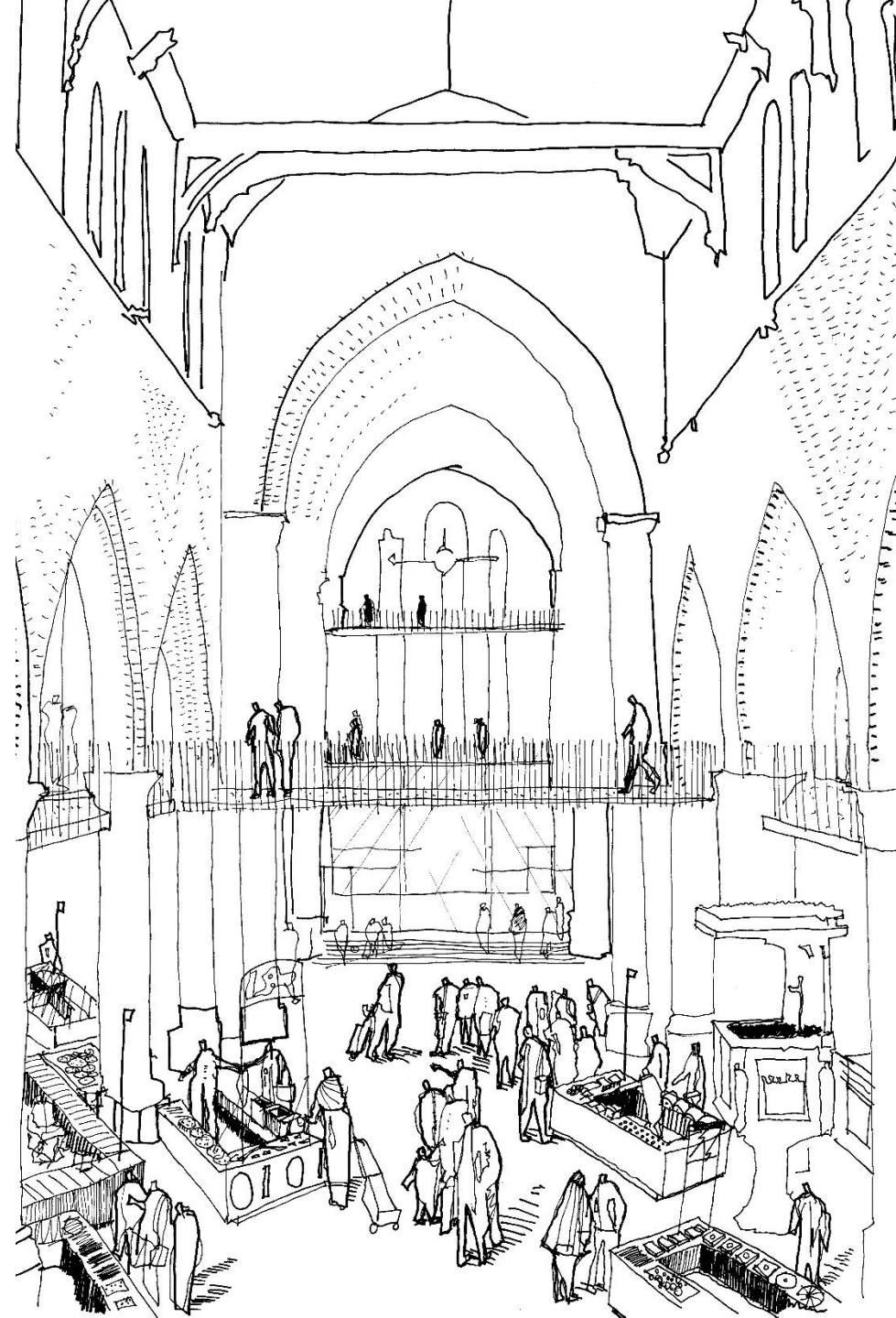

4. Onze ervaringen

! Situatie parochiekerken

- ▶ Inventaris: 1726 parochiekerken
- ▶ Beschermd als monument: 734
- ▶ Herbestemmingsonderzoek: 41
- ▶ In effectief herbestemmingstraject: 3
- ▶ Gerealiseerd begin 2020: /

Versus kloosterkerken

- ▶ Inventaris: 999
- ▶ Beschermde: 212
- ▶ Herbestemmingsonderzoek: 5
- ▶ In effectief herbestemmingstraject: 16
- ▶ Gerealiseerd: > 40

Wel: nog in vooronderzoek of bespreking (*)

- ▶ Al het erfgoed: 185
- ▶ Parochiekerken: 17 = 9,19 %
- ▶ Hoeves: 19
- ▶ Kastelen: 15
- ▶ Opslagplaatsen: 12

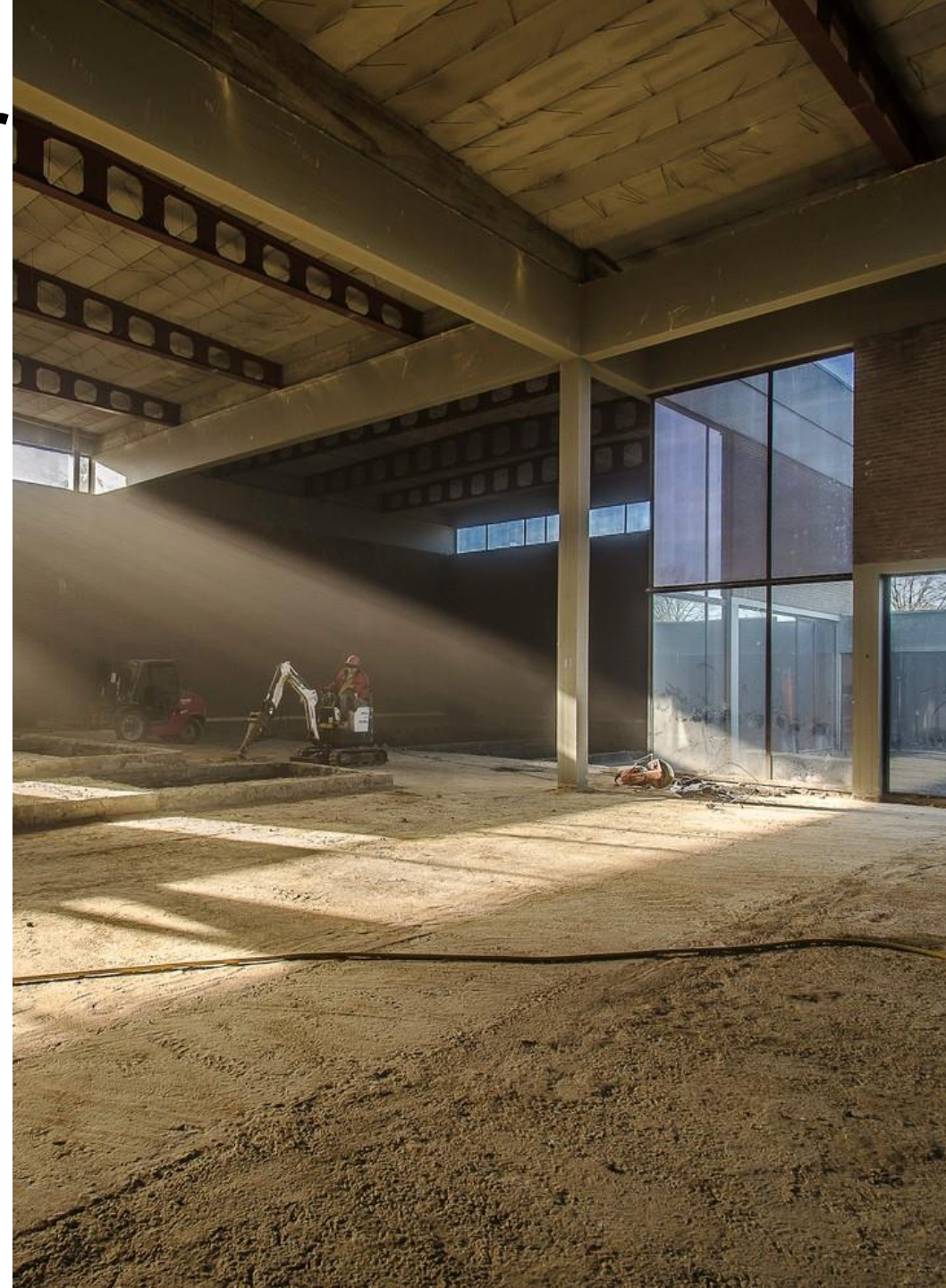
Parochiekerken in traject

- ▶ Sint-Jozefarbeiderskerk in Vosselaar
- ▶ Sint-Martinuskerk in Merelbeke
- ▶ Sint-Janskerk (Peperbus) in Borgerhout

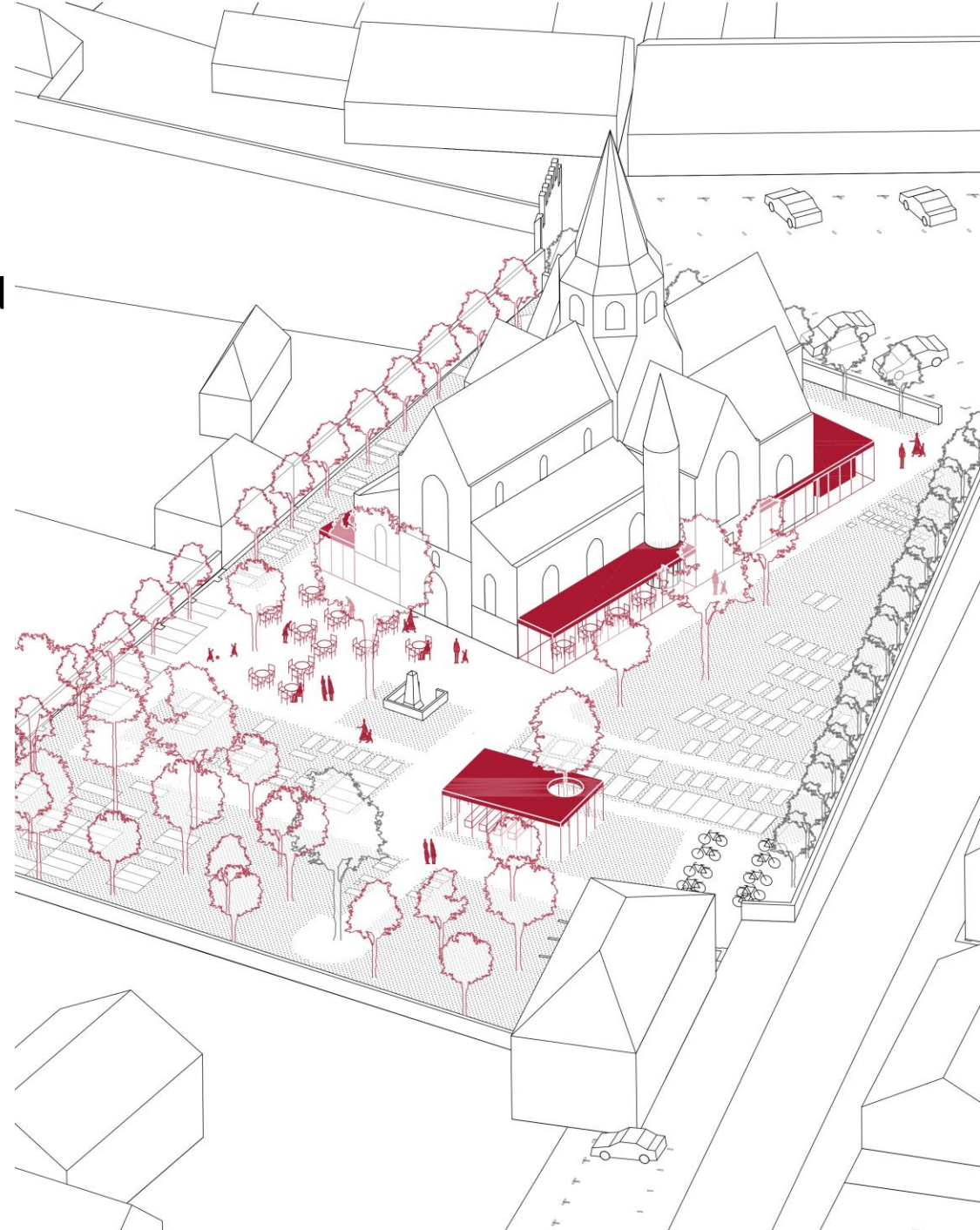
Sint-Jozefarbeiderskerk Vosselaar

- ▶ 2013-2014: premie vooronderzoek herbestemming (*)
- ▶ Architect: Studio Roma (2de)
- ▶ Svz: werf, oplevering: najaar 2020
- ▶ **Herbestemming: bibliotheek-vrijetijdshuis**
- ▶ Budget:
 - Herbestemmingsonderzoek: **31.582 €**
 - Restauratiepremie: **416.280 €**

St-Martinuskerk Merelbeke

- ▶ Herbestemmingsonderzoek projectbureau
- ▶ **Herbestemming: gemeenschapsruimte**
- ▶ Budget:
 - Herbestemmingsonderzoek: **19.360 €**
 - Restauratiepremie: **623.084 €**
- ▶ Uitvoering voorzien 2021

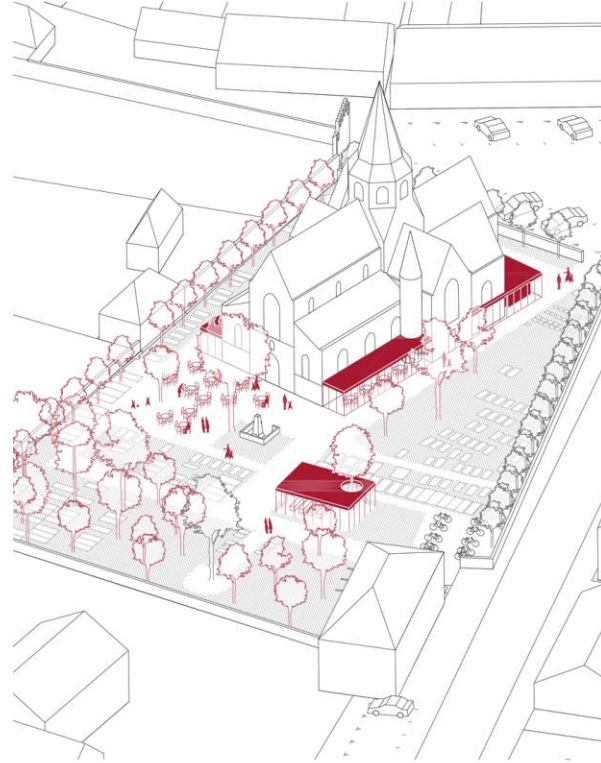
Sint-Janskerk Borgerhout (Peperbus)

- ▶ Keuze nav Kerkenbeleidsplan stad (2016)
- ▶ **Herbestemming:**
 - Schip en koor: openbare **bibliotheek**
 - Zijbeuken: **co-workingplekken** en **concept stores**
 - Zijbeuken (galerijen): werkplekken UNIZO
 - Toren: **vergaderruimtes** UNIZO
- ▶ Architect: ORIGIN
- ▶ Stand van zaken: werf nog niet opgestart
- ▶ Budget:
 - Restauratiepremies: 2.276.021 €

5. Vaststellingen en aanbevelingen

Vaststellingen

- ▶ **Weinig realisaties** herbestemde parochiekerken
- ▶ Meer als we heel het religieus erfgoed meenemen
- ▶ Reden: zie slide '**maar toch**'
 - Betekenis en gevoelsmatig?
 - Financiële structuur

... nodig?

- ▶ Eigenaar/ontwikkelaar met **visie** en **financiële** draagkracht
- ▶ **Maatschappelijk debat** over kerken en herbestemming
- ▶ Ruimte voor **experiment**
- ▶ Door regelgeving onroerend erfgoed gewerkt aan **(lokale) visievorming** (kerkenbeleidsplan)
- ▶ Daarom titel: **maatschappelijk leertraject**

HERBESTEMMING (PAROCHIE)KERKEN

Het begin van een maatschappelijk leertraject.

... Tot slot

Here's your Gospel Reading for today, from Christian Art.

Luke 4:14-22

Jesus, with the power of the Spirit in him, returned to Galilee; and his reputation spread throughout the countryside. He taught in their synagogues and everyone praised him.

He came to Nazara, where he had been brought up, and went into the synagogue on the sabbath day as he usually did. He stood up to read and they handed him the scroll of the prophet Isaiah. Unrolling the scroll he found the place where it is written:

The spirit of the Lord has been given to me, for he has anointed me. He has sent me to bring the good news to the poor, to proclaim liberty to captives and to the blind new sight, to set the downtrodden free, to proclaim the Lord's year of favour.

He then rolled up the scroll, gave it back to the assistant and sat down. And all eyes in the synagogue were fixed on him. Then he began to speak to them, **'This text is being fulfilled today even as you listen.'** And he won the approval of all, and they were astonished by the gracious words that came from his lips.

